DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI CEVAPLI

6. Sınıf · Sosyal Bilgiler · 12. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Ülkemizin Türk Dünyasıyla Kültürel, Ekonomik ve Eğitim İş Birlikleri (TDT, TÜRKSOY, TİKA, Maarif Vakfı) ve Türkistan'da Kurulan İlk Türk Devletlerinin Medeniyetimize Katkıları (SB.6.2.3 & SB.6.3.1)

Ülkemizin Türk dünyasıyla yürüttüğü kültürel, eğitimsel ve ekonomik iş birliklerini (TDT, TÜRKSOY, TİKA, YEE, Türkiye Maarif Vakfı) nesnel ve doğru biçimde yorumlar (SB.6.2.3). · Ana yurdumuz Türkistan'da kurulan ilk Türk devletlerinin (Asya Hun, Kök Türk, Uygur) siyasi, idari (kut, töre, kurultay) ve askeri (onlu sistem) özelliklerini inceler (SB.6.3.1.a-c). · İlk Türk devletlerinin yazı, edebiyat (Orhun Yazıtları), bilim (12 Hayvanlı Türk Takvimi, matbaa), maden işçiliği ve dokumacılık alanlarında medeniyetimize katkılarını sorgular (SB.6.3.1.ç-d).

HATIRLAYALIM

- Türkiye; **TDT** (Türk Devletleri Teşkilatı), **TÜRKSOY** (kültür-sanat), **TİKA** (kalkınma ve tarihî eser restorasyonu), **Yunus Emre Enstitüsü** ve **Türkiye Maarif Vakfı** aracılığıyla Türk dünyasıyla iş birliği yapar.
- Ana yurdumuz **Türkistan'da Asya Hun Devleti** (Mete Han — **onlu sistem**), **Kök Türk Devletleri** (Bumin Kağan, Bilge Kağan — **Orhun Yazıtları**) ve yerleşik hayata geçen ilk Türk devleti olan **Uygur Devleti** kurulmuştur.

1 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki kurum ve tarihsel kavramları sağ sütundaki görev ve açıklamalarıyla eşleştiriniz.

[b] 1. TÜRKSOY (Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı)

[c] 2. TİKA (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı)

[a] 3. Kurultay (Toy) ve Töre

a) İlk Türk devletlerinde devlet işlerinin görüşüldüğü meclis ve yazısız hukuk kuralları

b) Türk dünyasında ortak kültür, sanat, müzik ve şölen etkinliklerini yürütür

c) Kalkınma projeleri ve Orhun Yazıtları gibi ortak tarihî mirasın restorasyonunu yapar

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki «Türk Dünyası İş Birliği Kurumları» şemasında Türkiye'nin kardeş ülkelerde okul, üniversite ve eğitim merkezi

(A) TÜRKSOY ve TANAP

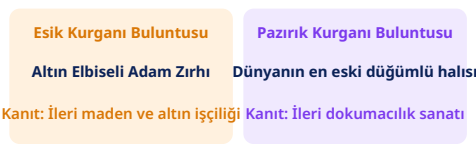
(B) Türkiye Maarif Vakfı ve Yunus Emre Enstitüsü

(C) Kızılay ve AFAD

(D) RTÜK ve TÜBİTAK

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki «Esik ve Pazırık Kurganları Arkeolojik Buluntuları» kartına göre Pazırık Halısı ve Altın Elbiseli Adam ilk Türklerde hangi iki

(A) Denizcilik ve gemi yapımı

(B) Dokumacılık ve maden (demir-altın) işçiliği

(C) Cam sanatı ve porselen üretimi

(D) Zeytinyağı ve çay tarımı

4 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki ilk Türk devletlerini kurucusu/önemli hükümdarı ve medeniyetimize yaptığı temel katkıyla eşleştirerek tabloyu

İlk Türk Devleti	Önemli Hükümdarları	Medeniyete Temel Katkısı
1. Asya Hun Devleti	Teoman / Mete Han	Tarihte bilinen ilk Türk devleti ve Onlu askeri sistem
2. I. ve II. Kök Türk Devleti	Bumin Kağan / Kutluk ve Bilge Kağan	Türk adıyla kurulan ilk devlet ve 38 harfli Orhun Yazıtları
3. Uygur Devleti	Kutluk Bilge Kül Kağan / Moyen-Çor	Yerleşik hayat, mimari, 18 harfli alfabe, kâğıt ve matbaa
4. Ortak Kültür Mirası	Türkistan Kurganları (Esik ve Pazırık)	Altın Elbiseli Adam zırhı ve Pazırık düğümlü halısı

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Türk dünyasıyla iş birlikleri ve ilk Türk devletleriyle ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
İlk Türk devletlerinde kağanın bile töre (hukuk) kurallarına uymak zorunda olması hukukun üstünlüğünü gösterir.	☑	☐
İlk Türk devletlerinde tarıma elverişli geniş ovalar çok fazla olduğu için göçebe hayvancılık hiç yapılmamıştır.	☐	☑
Uygurlar yerleşik hayata geçerek şehirler (Ordu-Balık) kurmuş, sulama kanalları açmış ve matbaayı kullanmıştır.	☑	☐
Orhun Yazıtları (Kül Tigin, Bilge Kağan ve Tonyukuk adına) Asya Hun Devleti döneminde dikilmiştir.	☐	☑

6 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun tarihî kavramlarla tamamlayınız.

İpek | Baharat | kut | Hayvanlı

1. İlk Türk devletlerinde hükümdarlık yetkisinin Gök Tanrı tarafından verildiğine inanılmasına **kut** anlayışı denir.
2. Türklerin astronomi bilgisini gösteren, yılların hayvan adlarıyla isimlendirildiği takvime 12 **Hayvanlı** Türk Takvimi denir.
3. Doğu ile Batı arasındaki ticareti sağlayan ve ilk Türk devletlerinin hâkim olmak için mücadele ettiği ticaret yolu **İpek** Yolu'dur.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Orhun Yazıtları metin kartında Bilge Kağan'ın «Aç milleti doyurdum, çıplak milleti giydirdim...» sözü ilk Türk devletlerindeki

Orhun Yazıtları (Bilge Kağan)	Yönetim İlkemiz
«Aç milleti doyurdum, çıplak mille	Halkın refah ve mutluluğu
giydirdim, az milleti çoğalttım.»	Anlayış: Sosyal Devlet Anlayışı

(A) Sosyal devlet (halkın refah ve huzurunu gözetme) anlayışını
(B) Sadece fetih ve vergi toplama anlayışını
(C) Seçimle iş başına gelme anlayışını
(D) Yerleşik tarımı yasaklama anlayışını

8 SIRALAMA

Görseldeki Türkistan'da kurulan ilk Türk devletleri ve gelişmelerini **kronolojik (tarihsel oluş) sırasına** göre 1'den 4'e kadar sıralayınız.

MÖ 220 / MÖ 209	MS 552
Asya Hun Devleti ve Onlu Sistem	I. Kök Türk Devleti'nin kuruluşu
MS 720–735	MS 744
II. Kök Türk ve Orhun Yazıtları	Uygur Devleti ve yerleşik yaşam

1. 1. Asya Hun Devleti'nin kurulması ve Mete Han'ın Onlu askeri sistemi oluşturması (MÖ 220 / MÖ 209)
4. 4. Uygur Devleti'nin kurulması ve yerleşik hayata geçilerek kâğıt-matbaa ve şehir mimarisinin gelişmesi (744)
2. 2. Bumin Kağan önderliğinde Türk adıyla ilk devlet olan I. Kök Türk Devleti'nin kurulması (552)
3. 3. II. Kök Türk (Kutluk) Devleti döneminde Türk tarihinin ilk yazılı eserleri olan Orhun Yazıtları'nın dikilmesi (720–735)

9 KISA CEVAP

Görseldeki «Ordu-Millet ve Onlu Sistem» kartına göre Mete Han'ın MÖ 209'da kurduğu Onlu sistemin günümüz Türk Kara Kuvvetleri

Mete Han ve Onlu Sistem (MÖ 209	Günümüze Mirası
Onbaşı → Yüzbaşı → Binbaşı → Tüm	Türk Kara Kuvvetleri kuruluş yılı
Disiplinli ve hızlı hareket yetene	Modern dünya ordularına örnek model

Ordunun onlu, yüzlü, binli bölümlere ayrıldığı Onlu sistem.

10 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki «Hun ve Kök Türk Bozkır Yaşamı vs. Uygur Yerleşik Yaşamı» karşılaştırma tablosuna göre Uygurlarda saray,

Hun ve Kök Türk (Konargöçer)	Uygur Devleti (Yerleşik Yaşam)
Çadır (Yurt) ve taşınabilir sana	Ordu-Balık şehri, saray ve tapınak
Hayvancılık, dokuma ve made	Tarım, duvar resmi (fresk) ve matbaa

(A) İpek Yolu ticaretini tamamen bırakmaları
(B) Konargöçer yaşamdan yerleşik şehir ve tarım yaşamına geçmeleri
(C) Demir madenini işlemeyi unutmaları
(D) Kurultay meclisini kapatmaları

11 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki tarih kavramlarını kutulara yazınız. Numaralı harflerle «ilk Türk devletlerinde toplumsal ve idari düzeni sağlayan yazısız

İlk Türk devletlerinin kurulduğu Orta Asya ana yurdumuz — T Ü R K İ S T A N
Tarihte «Türk» adıyla kurulan ilk Türk devleti — K Ö K T Ü R K
İlk Türk devletlerinde devlet işlerinin görüşüldüğü danışma meclisi — K U R U L T A Y
Asya Hun Devleti'nde Onlu askeri sistemi kuran büyük hükümdar — M E T E H A N

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:
TÖRE

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki «Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Ortak Miras» kartını inceleyerek Türkiye ile Türk cumhuriyetleri arasındaki ortak dil, tarih

Ortak Tarih, Dil ve Kültür	Günümüz Ortak Projeleri (TDT)
Dede Korkut, Orhun, Nevruz	Orta Koridor ulaşım ve enerji
Kardeşlik ve karşılıklı güven	Ortak alfabe, eğitim ve ticaret

Ortak dil, tarih ve kültür mirası kardeş ülkelerdeki güveni.